

Salamandrové dni 2011

ROZHOVOR S ORGANIZÁTOURKOU Salamandrového sprievodu Ing. Dalmou Štěpánkovou

Budme hrdí na toto mesto

Tohtoročné Salamandrové dni budú v našom meste od 8.- 10. septembra 2011. K vyvrcholeniu týchto dní patrí tradičný Salamandrový sprievod. Hlavnou organizátorkou už niekoľko rokov je Ing. Dalma Štěpánková. Opýtali sme sa jej, na čo sa môžu Banskštiavničania a návštevníci nášho mesta tešiť.

P. Štěpánková, ako prebiehajú prípravy Salamandrového sprievodu?

„Príprava na tohtoročný Salamander sa začala realizovať už v mesiaci jún, a treba povedať že k dnešnému dňu je po technickej, ale aj organizačnej stránke pripravená veľmi dobre. Máme zabezpečené všetky rekvizity, sú opravené, vyčistené a môžu byť použité v plnom rozsahu v sprievode. Čo sa týka personálneho obsadenia ľudí do sprievodu, chcem podotknúť toľko, že za posledné 3 roky sa do Salamandrového sprievodu zapojila celá rada mladších ľudí, okolo 40 – 50 rokov. Treba povedať, že aj tento rok títo ľudia idú do sprievodu. Veľmi si to cením a chcem sa všetkým týmto ľuďom poďakovať. Zároveň sa treba poďakovať starým baníkom, ktorí niekoľko rokov chodia do sprievodu, aj keď sú po zdravotnej stránke na tom nie najlepšie, ale vážia si svoju históriu, svoje mesto a takto dokumentujú svoj vzťah k tomuto mestu a hlavne k baníctvu.“

Z čoho sa skladá samotný sprievod a koľko ľudí sa do neho zapojilo?

„Scenár sprievodu bol vypracovaný už dávnejšie, je to historická záležitosť a z tohto dôvodu sa jeho história meniť nemôže, teda sprievod sa nemôže meniť, ani nové prvky do

Pani Štěpánková budovala a získavala rekvizity a kostýmy 13 rokov. FOTO MICHAL KRÍŽ

sprievodu nevkladáme. Salamandrový sprievod sa skladá z 2 častí: historickej a druhá časť dotvára dobu, v ktorej sa sprievody realizovali. Do sprievodu je zapojených cca 350 ľudí, ale stále sa prihlasujú ďalší a ďalší ľudia. Obsadené sú všetky hlavné postavy a je možnosť ho ešte rozšíriť, nakoľko rekvizit je dosť. Do Salamandrového sprievodu sú zapojení nielen Štiavničania, ale aj obyvatelia iných miest, ale hlavne ľudia, tí, ktorí študovali v Banskej Štiavnici a dnes sú roztrúsení po celej krajine. Prichádzajú späť a zúčastňujú sa v sprievode dokonca so sebou donesú aj svojich kamarátov i známych, a to si vysoko cením. Okrem toho sú do tohtoročného sprievodu zapojené aj banícke mestá, banícke spolky, ktoré pôjdu samostatne na čele sprievodu. V sprievode budú aj ľudia z Poľska, Česka a Maďarska. Dôležité je, aby do sprievodu boli hlavne zapojení hlavne obyvatelia nášho mesta, na-

koľko kontakt tohto sprievodu s divákmi je veľmi dôležitý. Mali by sme byť hrdí na svoju históriu, veď Štiavnica a baníctvo sa zapísalo zlatými písmenami do histórie tejto krajiny. Štiavnica je perlou našej krajiny, bohužiaľ, jej veľký význam si mnohokrát neuvedomujeme.“

Kolko tento sprievod stojí a s kým spolupracujete?

„Samotný sprievod nestojí veľa, ako si to niektorí ľudia myslia, pretože všetky rekvizity a kostýmy máme k dispozícii, ktoré som za 13 rokov budovala a získavala ich sponzorsky a zbierala od ľudí, od známych. Teda náklady na rekvizity a kostýmy nie sú žiadne. Uhrádzajú sa iba náklady za požičanie koní, náklady na hudbu a stravné lístky pre každého účastníka Salamandrového sprievodu. Spolupracujem prevažne so školami v našom meste, spolupráca je veľmi dobrá a chcem sa veľmi pekne

poďakovať zástupcom týchto škôl za ústretovosť a ochotu.“

Čo by ste chceli odkázať návštevníkom Banskej Štiavnice a čitateľom Štiavnických novín?

„Vzhľadom na to, že do sprievodu sú zapojení obyvatelia nášho mesta, starí ľudia, deti a ich vnúčatá, pozývam všetkých obyvateľov, aby sa prišli pozrieť na svojich rodinných príslušníkov, aby sa prišli pozrieť na to, že nezabúdame, čo baníctvo urobilo pre rozvoj Banskej Štiavnice. I dnes, keď už rudné zásoby máme vyčistené, ale tú bohatú históriu, tú krásnu dobu nám pripomínajú ešte stále tie ťažné veže, štôlna, halne a unikátny vodohospodársky systém tajchov a jarkov, krásne architektonicky zvláštne budovy, meštianske domy a iné zaujímavosti. Budme hrdí na toto mesto a poďme sa pozrieť, čo naši predkovia nechali pre toto mesto.“

Michal Kríž

Salamander pre každého. Neveríte?

Salamandrové dni 2011 nadväzujú na predchádzajúce ročníky podujatia, v ktorých okrem tradičného Salamandrového sprievodu potešil divákov medzinárodný program.

Dovoľte nám predstaviť ponuku Salamandrových dní trochu netradične. Čo vám odporúčame, ak chcete...

...zabaviť dieťa: sobotný program Salamandrová Ružová začína o 11:00 na Dolnej ružovej ulici (v prípade zlého počasia v Kultúrnom centre). Budete sa môcť zabaviť na pekných divadielkach, zabaviť sa s naším moderátorom, absolvovať tvorivé dielne a iné prekvapenia. Nezabudnite na vystúpenie Texasiek v sobotu o 16:00!

...vypočuť si kapely pre mladých: určite nevynechajte Kerekes band, Feel Me v piatok a Kolowart a Folk Error v sobotu popoludní.

...užiť si zábavu pre starších: piatkové popoludnie s detskými-

V programe Salamandrových dní sa nájde pre každého niečo. FOTO MARIAN GARAI (WWW.MGPHOTO.SK)

mi folklórnymi súbormi, sobotná maďarská dychovka na poludnie a pred ňou poľský folklór, či country kapela Proč ne band v závere programu vás určite poteší.

...spomínať na mladosť a patríte medzi ľudí v strednom veku: Janek Ledecký a October – kapela hrajúca cover verzie U2 sú dobré tipy pre vás. Piatkový večer po Salamandrovom sprievode bude najmä pre vás!

...získať nové vedomosti: podujatia v Slovenskom banskom múzeu, či Deň otvorených dverí v Štátnom ústrednom banskom archíve vás určite obohatia o nové poznatky a podnety.

... zabávať sa aj v sobotu večer: Noc na Starom zámku, večerné koncerty v Pizzerii nad Kozákom a Art Café sú tu pre tých, ktorí by si radi užili aj sobotu.

...mať zážitok zo športu: tradičná

Grand Prix Salamander v pretláčaní rukou vyvrcholí v sobotu na Námestí sv. Trojice, jej program je počas celého dňa v kine Akademik.

A samozrejme – pre každého z vás je pripravený Salamandrový sprievod, najväčšia atrakcia mestských osláv. Príďte si užiť medzinárodné Salamandrové dni a strávte príjemný záver leta v uliciach nášho mesta!

Rastislav Marko

Salamander a čo mu predchádzalo

Vyvrcholením aj tohtoročných mestských slávností Salamandrových dní 2011 bude Salamandrový sprievod.

Jeho vznik sa neodmysliteľne viaže k svetoznámej Baníckej akadémii, ktorá od roku 1846 mala názov Banícka a lesnícka akadémia a v rokoch 1904 – 1919 Vysoká škola banícka a lesnícka. Salamander bol pôvodne vážny a slávnostný sprievod poslucháčov Banskoštiavnickej akadémie pri zvlášť významných príležitostiach, ako bolo prvé fárane, šachtág, pohreb profesora alebo študenta tejto školy, lúčenie sa valetantov s Banskou Štiavnicou a podobne. Konal sa vždy po zotmení. Bolo to z dôvodu, že hlavný efekt Salamandrového sprievodu vytvárala hra svetiel rozsvietených baníckych kahanov a fakiel. Jadro Salamandrového sprievodu tvorili poslucháči baníctva Banskoštiavnickej akadémie. Po odsťahovaní Vysokej školy baníckej a lesníckej, pokračovateľke Baníckej a lesníckej akadémie do Šoprone v roku 1919, však v meste na dlhšie obdobie prestal dovtedy živý spoločenský ruch. Medznikom bol až rok 1934, kedy mesto znovu ožilo staro-

Porovnanie Salamandrového sprievodu z čias existencie svetoznámej banskoštiavnickej Alma mater a súčasnosti. ILUSTRÁCIA Z PUBLIKÁCIE BANSKOŠTIAVNICKÝ SALAMANDER A FOTO MARIAN GARAI (WWW.MGPHOTO.SK)

bylími baníckymi tradíciami ako súčasťou Baníckeho dňa. Ku dňu sviatku sv. Cyrila a Metoda (5. júla) sa opäť usporiadal Salamandrový sprievod mestom. Jeho organizátormi, ako aj ďalších týchto sprievodov – vždy na sv. Cyrila a Metoda, bolo Štátne banské riaditeľstvo v Banskej Štiavnici.

Vojnový požiar prerušil slubne sa rozvíjajúcu tradíciu Salamandrových sprievodov. K ich obnoveniu došlo

až 10. septembra 1949, v podvečer Dňa baníkov a hutníkov. Salamandre vstúpili do mesta aj v ďalších rokoch – 1951, 1960, 1961, 1964, 1972, 1974, 1978 a 1988, vždy začiatkom septembra, pri príležitosti osláv Dňa baníkov. Od r.1991 sa salamandrové sprievody uskutočňujú každoročne pričom najväčšie zásluhy na ich organizovaní má Ing. Dalma Štepánková.

Najpôsobiljší bol Salamandro-

vý sprievod v roku 1964. Uskutočnil sa 26. augusta ako vyvrcholenie veľkolepých osláv 200. výročia založenia Baníckej akadémie v Banskej Štiavnici. V Salamandrovom sprievode to najčastejšie miesto patrilo dovtedy ešte žijúcim posledným absolventom Vysokej školy baníckej a lesníckej v Banskej Štiavnici. Pri prechádzaní objímajúcich sa sivovlásych starcov mestom nebola núdza o slzy. U nich, ale aj u Štiavničanov. S poslednými absolventmi svetoznámej banskoštiavnickej Alma mater totiž akoby odchádzala do nenávratna aj spomienka na zašlú, svetoznámú slávu tejto školy i mesta.

V súčasnosti, a zrejme tomu bude aj v budúcnosti, hlavnými organizátormi Salamandrových sprievodov je Mesto Banská Štiavnica. Od r. 1998 je každoročne súčasťou celoštátneho Dňa baníkov, hutníkov, naftárov a geológov, ale z roka na rok sa ho zúčastňuje čoraz viac aktérov zo súčasných, resp. historických banských lokalít zo SR, ako aj zo zahraničia. Salamandrový sprievod je jediný na svete a možno už v krátkom čase sa dožijeme, že bude zapísaný na Listinu svetového dedičstva UNESCO.

Ján Novák

Program Salamandrových dní

8. – 10. september CVAK!

Ste amatérsky fotograf a máte doma digitálny fotoaparát? Fotte počas Salamandrových dní zaujímavé okamihy a pošlite svoje najlepšie fotky na našu e-mailovú adresu salamander@banskastiavnica.sk. Najlepších päť fotografií dostane od nás knižnú odmenu, ďalšie vystavíme počas budúcoročných Salamandrových dní. Pravidlá súťaže nájdete na www.banskastiavnica.sk.

7. – 9. september, 8:00, Kammerhof, Kammerhofská 2 ARGENTI FODINA 2011

Odborný seminár v garancii Slovenského banského múzea.

8. september, 16:00, Bergericht, Námestie sv. Trojice 6 (potrvá do augusta 2012) HODRUŠSKÉ HLBINY

Otvorenie výstavy v priestoroch Slovenského banského múzea.

8. september, 19:00, Kultúrne centrum, Kammerhofská 1 SLÁVNOSTNÝ ŠACHTÁG

Otvorenie baníckych slávností tradičným podujatím pre pozvaných hostí.

9. september, 9:00, Kultúrne centrum, Kammerhofská 1 VALNÉ ZHROMAŽDENIE SLOVENSKEJ BANSKEJ KOMORY SÔ SÍDLOM V BANSKEJ ŠTIAVNICI

Podujatie pre pozvaných hostí v garancii SBK.

9. september, 9:00 – 18:00, Štátny ústredný bankský archív, Radničné námestie 16 DEŇ OTVORENÝCH

DVERÍ ŠÚBA

Hlavná téma tohtoročného Dňa otvorených dverí BANE A LESY, ale aj ďalšie možnosti poučenia a zábavy pre veľkých aj malých.

9. september, 13:00, Kostol sv. Kataríny SLÁVNOSTNÉ ZASADNUTIE MESTSKÉHO ZASTUPITEĽSTVA

Slávnostné podujatie spojené s udeľovaním výročných cien mesta.

9. september, 15:00 OSLAVY DNA BANÍKOV, GEOLOGOV, HUTNIKOV A NAFTÁROV

Slávnostné podujatie v réžii Ministerstva hospodárstva SR, Ministerstvo životného prostredia SR, Zväzu hutníctva, ťažobného priemyslu a geológie SR, Odborového zväzu pracovníkov baní, geológie a naftového priemyslu SR a Slovenskej banskej komory.

9. – 10. september, 10:00 – 16:00, Kammerhof, Kammerhofská 2 HARABURDY

Burza starých (ne)potrebných vecí.

9. – 10. september, (piatok 14:00 – 19:00, sobota 9:00 – 16:00), SPŠ Samuela Mikovíniho BURZA MINERÁLOV

Tradičná burza minerálov.

9. september, 19:00 – 21:00 SALAMANDROVÝ SPRIEVOD

Tradičný vrchol programu.

9. september, 15:00 – 23:30, Námestie sv. Trojice SALAMANDROVÉ PÓDIUM

Hlavný tanečno – hudobný program v centre mesta.

15:00 Na baňu klopajú (detské folklórne súbory zo Slovenska, Poľska, Česka a Srbska)

17:00 Kerekes Band (HUN)

19:00 Feel Me

21:00 Janek Ledecký (CZE)

22:30 October

9. – 10. september, (piatok 10:00 – 23:00, sobota 10:00 – 18:00) Námestie sv. Trojice SALAMANDROVÝ JARMOK

Tradičné trhy spojené s prezentáciou Českej republiky.

10. september GRAND PRIX SALAMANDER

Tradičná súťaž v pretláčaní rukou, vrcholiaca na hlavnom pódiu na Námestí sv. Trojice o 15:00.

10. september, 11:00 – 17:00, Námestie sv. Trojice SALAMANDROVÉ PÓDIUM

Hlavný tanečno – hudobný program v centre mesta.

11:00 Šprogi (POL)

12:00 Soproni Juventus Concert
Wind Band (HUN)

13:00 Kolowrat

14:00 Folk Error (HUN)

15:00 Grand Prix Salamander

16:00 Texasky

17:00 Proč ne Band (CZE)

10. september, 11:00 – 17:00, Dolná Ružová ulica SALAMANDROVÁ RUŽOVÁ

11:00 Loutkové divadlo Zvoneček
- Kašpárkove čertoviny

12:30 Animare Silva - Žabí princ

13:00 Maťko a Kubko v krajine zázrakov

14:30 Loutkové divadlo Zvoneček
- Perníková chalúpka

16:00 Divadlo Maškrta

Hry a súťaže pre deti, zábava, modelovaný program, maľovanie na tvár, tvorivé dielne a ďalšie prekvapenia.

V prípade nepriaznivého počasia sa detský program Salamandrová ružová presúva do priestorov Kultúrneho centra, Kammerhofská 1 (vedľa hotela Grand – Matej).

10. september SALAMANDROVÉ DOZVUKY

Koncerty pre tých, ktorým bolo živej hudby málo.

18:00 Folk Error (HUN), Art Café,
Akademická ul.

20:30 Proč ne Band (CZE), Pizzeria Pod Kozákom, Námestie sv. Trojice

10. september, od 20:30, Starý zámok NOC NA STAROM ZÁMKU

Nočné prehliadky Starého zámku na tému Príbehy Tisíc a jednej noci.

salamandrové dni anketa

Opýtali sme sa niekoľkých náhodne vybratých Štiavničianov, aký majú názor na Salamandrové dni.

Spomínam si, že Salamander bol vždy radostná udalosť spojená s oslavou baníctva, keď ešte baníci mali prácu, plácu, aj vernosť, a mohli si s rodinami vyraziť za nákupmi a zábavou. Teraz je to len hlučná atrakcia pre turistov.

Mária R.

Mne sa Salamander páči, aspoň sa mesto zaplní a ožije. Uvítala by som, keby sa niektoré udalosti, tradičné banícke rituály a oceňovanie osobností nekonali za zatvorenými dverami, ale za účasti verejnosti, napríklad na námestí.

Emília B.

Podľa mňa by stačil každé štyri roky.

Tomáš M.

Akcia je to pekná, spštenie pre mesto, aj pre študentov. Ja som sa sprievodu zúčastnil už trikrát, bolo to fajn, ale mal som pocit, že ľudia v uliciach boli akási zunovaní.

Jozef S.

Už je to stereotyp, stále to isté a podľa mňa pričasto.

Anna Š.

Ja osobne sa radšej vyhýbam hlučným masovým akciám a ľuďom pod vplyvom alkoholu. Ale tiež mám banícke korene a som za udržiavanie tradícií, najmä ak pomôžu mestu. Deň baníkov si treba uctiť, ich práca je ťažká a nebezpečná.

Vladimír Š.

Je to niečo naše "echt" štiavnické, takže som za.

Zuzana T.

Pre nás, Štiavničianov, je to už stereotyp, ale veľmi sa mi napríklad páčili mažoretky z Prievidze. A ešte mi bolo hrozne ľúto zmoknutých škôlkárov.

Ján S.

Mne to už nepripadá ako skutočná oslava baníctva, ale skomercializovaná a za každú cenu udržiavaná atrakcia. A naozaj to musí byť každý rok?

Lubomír W.

Salamander je v Štiavnici niečo unikátne, čo treba zachovať, ale myslím, že raz sme si tú radosť mohli odpustiť z úcty k obetiam v Handlovej. Vhodnejšia by bola omša a tichý sviečkový pochod.

Juraj P.

Janka Bernáthová

Doprava počas Salamandrových dní 2011

Dopravné obmedzenie počas osláv Salamandrových dní 2011 bude aj tento rok.

Ulica Akademická bude počas Salamandrových dní uzatvorená pre všetku dopravu, tak ako doteraz kvôli prebiehajúcim stavebným prácam. Tu je potrebné zdôrazniť, že zákaz státia platí aj v križovaní ulíc A. Kmeťa a Akademická, čo sa nerešpektuje a nedodržiava.

Vo štvrtok 8. septembra

Autobusová doprava bude bez zmien. Ostatná doprava bude mať

obmedzený vjazd len na Námestie sv. Trojice. V poobedňajších hodinách bude zrušené parkovanie na Námestí sv. Trojice

V piatok 9. septembra

Autobusová doprava bude premávať do centra mesta len do 8:00 Po tejto hodine všetky autobusové spoje, ktoré majú zastávku MsÚ, alebo prechádzali mestom, budú končiť na zastávke Križovatka alebo sídlisko Drieňová.

Od rána od 6:00 bude úplná uzávierka Námestia sv. Trojice a časti Radničného námestia – vjazd bude

povolený len stánkarom a usporiadateľským vozidlám. Na uliciach Kammerhofská, Dolná, A. Sládkoviča dôjde k celodennému zrušeniu parkovania a aj tu bude platiť zákaz státia.

Od 12:00 sa uzatvorí vjazd do centra mesta v križovaní ulíc A.Kmeťa, Akademická a Kammerhofská a z opačnej strany na Ulici A. Sládkoviča pri Frauenbergu. Do priestoru centra mesta budú púšťané vozidlá len pozvaných hostí a usporiadateľské vozidlá s povolením.

Od 16:00 sa uzatvorí aj vjazd z ulice Mládežnícka na Ulicu Dolnú a Križovatka za druhým kruhovým ob-

jazdom, tak, aby sa ulice Dolná a Kammerhofská stali bezpečným korzom pre chodcov, čo bude aj od 19:00 trasa Salamandrového sprievodu.

V sobotu 10. septembra

Bude uzatvorené len Nám. sv. Trojice a časť Radničného námestia pod kostolom a za "Hríbom". Autobusová doprava bude premávať podľa platného CP.

Doprava bude riadená štátnou a mestskou políciou, ako aj usporiadateľskou službou a bude osadené príslušné dopravné značenie.

Dušan Vahlandt

Zopár dobrých rád, ak to človek náhodou preženie s alkoholom počas Salamandra

Blížia sa Salamandrové dni. Mnohí z nás práve v týchto dňoch postretávajú v Štiavnici svojich známych, kamarátov a spolužiakov. Salamander so sebou prináša aj zábavu, uvoľnenie, spomínanie na staré časy, študentské roky strávené v našom meste.

Ľudia sa stretnú v kaviarni, bare, banickej krčme a radi sa porozprávajú pri pohárikú dobrého vychladeného piva, vína alebo iného alkoholického moku. Pohárik, dva, tri,

človek sa zrazu cíti príjemne, uvoľnene a v tomto momente sa mu aj jazyk rozpletie a tém má zrazu plnú hlavu. Čo však robiť, ak hladina alkoholu rýchlo stúpa a človek postupne stráca rovnováhu a kontrolu nad samým sebou? Každý z nás je iný, keď to preženie s alkoholom. Jeden je zábavný a ukecaný, iný zase podráždený a agresívny. V takomto prípade by mal hlavne človek neštrácať zdravý rozum a snažiť sa vyhnúť zbytočným problémom. Ako? Najlepšie je sa z toho vyspať, aj keď ranné vstávanie nemusí byť naj-

príjemnejšie. Bolesti hlavy a krčce v žalúdku nebyvajú ničím výnimočným. Pri tomto stave treba hlavne doplniť tekutiny, najvhodnejšie sú minerálne vody, šťavy z citrónov, paradajok, pomarančov. Vhodné sú aj kyslé ryby (zavináče), príp. kyslé uhorky, ale aj polievky (kapustová, fazuľová, držková). Na bolesti hlavy sa odporúča na čelo a hlavu dať vrecúško ľadu z mrazničky, prípadne dať si Acylpyrín alebo Ibuprofén. Pri bolestiach žalúdka je vhodné použiť Panadol alebo Paralen. Alkohol je síce príjemným spoloč-

níkom, ale zlým radcom a na to treba zabúdať. Aj keď sa vraví, že vo víne je pravda, nemusí to vždy dopadnúť najlepšie. Aby nás potom na druhý deň niektoré veci, ktoré povieme, prípadne urobíme, nemrzeli. Potom je už neskoro plakať nad rozliatym mliekom, v každom prípade treba vedieť, kedy treba prestať piť! Ak to aj trochu preženiete s alkoholom počas Salamandrových dní, nech sú nežiaduce účinky čo najmenšie. Prajeme vám dobrú zábavu, pohodu a festivalovú náladu počas týchto dní.

Michal Kríž

PARTNERI SALAMANDROVÝCH DNÍ 2011

PARTNERI ODBORNÝCH PODUJATÍ

Slovenská banská komora, Slovenská banícka spoločnosť, Banskštiavnicko – hodrušský banícky spolok, Združenie baníckych spolkov a cechov Slovenska, Slovenské združenie výrobcov kameniva, Zväz hutníctva, ťažobného priemyslu a geológie SR, Fakulta Berg TU Košice, Vysoká škola banská Ostrava, Miskolci Egyetem, Západomaďarská univerzita Sopron, Ministerstvo hospodárstva SR, Ministerstvo životného prostredia SR, Hlavný banký úrad, Stredné školy v Banskej Štiavnici